

ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ ДО ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЯК СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ІСТОРІЇ

Дрогомирецька Л. Р.

кандидат історичних наук,
доцент кафедри історії України
методики викладання історії
ДВНЗ «Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника»
м. Івано-Франківськ

Основною тенденцією розвитку сучасної освіти є перехід від традиційного до інноваційного навчання, що потребує підготовки вчителя, який усвідомлює свою соціальну відповідальність, постійно дбає про своє особистісне і професійне зростання.

Готовність педагога до інноваційної діяльності І.М. Дичківська визначає за такими показниками:

1. Усвідомлення потреби запровадження педагогічних інновацій у власній педагогічній практиці.
2. Інформованість про новітні педагогічні технології, знання новаторських методик роботи.
3. Зорієнтованість на створення власних творчих завдань, методик, налаштованість на експериментальну діяльність.
4. Готовність до подолання труднощів, пов'язаних зі змістом та організацією інноваційної діяльності.
5. Володіння практичними навичками освоєння педагогічних інновацій та розроблення нових.

Отже, готовність до інноваційної діяльності – особливий особистісний стан, який передбачає наявність у майбутнього вчителя історії мотиваційно-ціннісного ставлення до професійної діяльності, прагнення оволодіння інноваційними ефективними способами досягнення педагогічних цілей.

Важливе значення для формування готовності майбутніх учителів історії до інноваційної діяльності має створення інноваційного освітнього середовища: організація активної педагогічної взаємодії між викладачем та студентами, коли і викладач, і студенти є суб'єктами навчання; посилення ролі самостійного навчання; створення комфортних умов для навчально-пізнавальної діяльності, виховання емоційно-вольової сфери й

здатності до самореалізації студента; посилення практичної складової професійної підготовки студентів, що забезпечить зв'язок методики викладання дисциплін з навчальними планами школи; формування професійно орієнтованої мотивації студентів (створення емоційно-ціннісного середовища, що мотивує студентів до накопичення педагогічного досвіду й формує систему ціннісних орієнтацій); залучення студентів до різних видів практик, науково-дослідницької діяльності; участі в науково-практичних конференціях на професійну тематику, у конкурсах педагогічної майстерності, презентаціях, олімпіадах, тощо.

Перша складова підготовки студентів факультету історії політології і міжнародних відносин ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені В.Стефаника» до інноваційної діяльності – впровадження інноваційних технологій у навчальний процес. При вивченні вибіркокових навчальних дисциплін «Сучасні освітні технології», «Інформаційно-комунікаційні технології у навчанні», «Технологія стартапів в освітньому просторі», «Компетентнісний підхід на уроках історії» та ін. студент має можливість набути стійку систему знань, що розкриває суть структурних видів інноваційно – педагогічної діяльності; отримати психолого-педагогічні знання про впровадження інноваційних процесів у систему освіти та психолого-педагогічні методи, прийоми включення в інноваційну педагогічну діяльність.

Інноваційною складовою збагачено навчальні дисципліни «Методика навчання історії», «Методичні аспекти навчання давньої і середньовічної історії України у школі», «Теоретичні і методичні аспекти викладання історії стародавнього світу в середній школі», «Сучасні підходи до вивчення ранньомодерної історії України у школі», «Методичні аспекти викладання нової і новітньої історії у шкільному курсі всесвітньої історії», «Методичні аспекти навчання історії України XIX – початку XX ст.», «Методичні засади висвітлення історичних постатей у шкільних курсах історії», «Історія світової культури на уроках історії» та ін. У процесі спільної роботи над навчальним матеріалом з використанням інноваційних технологій викладачі і студенти впритул підходять до реалізації ідеї «педагогіки співпраці».

Науково-методичне та матеріально-технічне забезпечення освітнього процесу як педагогічна умова формування готовності майбутніх учителів історії до інноваційної діяльності передбачає: створення нових навчальних програм, навчальних посібників, підручників, методичних рекомендацій для професійної підготовки вчителів історії.

Інноваційні технології навчання та виховання сприяють професійному становленню студентської молоді та є важливою складовою формування професійних компетентностей майбутніх педагогів. У навчальному

процесі використовуються: ділові ігри, аукціони ідей, тренінг-навчання, конкурси-імпровазації, кейс-метод, «Ток-шоу», дискусії і т. п.

Другий напрям – формування умов для забезпечення впровадження інновацій у навчальному процесі на факультеті. Важливе місце посідає робота Центру інноваційних освітніх технологій «PNU EcoSystem» Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, яка спрямована на впровадження в освітній процес кращих європейських практик навчання, використання інформаційно-комунікаційних технологій у підготовку педагогів згідно сучасних викликів реформування вітчизняної освіти. Проведення освітніх семінарів (вебінарів), онлайн-зустрічей, інтернет-конференцій, тощо; забезпечення співпраці між університетом та закладами освіти різного рівня, асоціаціями освітян щодо популяризації STEAM-освіти та активізації інноваційної педагогічної діяльності в регіоні; розширення співпраці з університетами-партнерами міжнародного проекту програми ЄС Еразмус+ KA2 «Модернізація вищої педагогічної освіти з використання інноваційних інструментів викладання-MoPED» (№586098-EPP-1-2017-1-UA-EPPKA2-SBHE-JP) щодо проведення спільних заходів, тренінгів, розроблення спільних курсів для модернізації змісту вищої педагогічної освіти України засобами педагогічних інновацій; запрошення вчених з інших країн для читання лекцій, проведення тренінгів для студентів і педагогів-практиків, у т.ч. з використанням відеоконференцз'язку сервера Cisco WebEx – далеко не повний перелік напрямів роботи Центру інноваційних освітніх технологій «PNU EcoSystem», які забезпечують якісний рівень фахової, методичної та психолого-педагогічної підготовки студентської молоді, формування «інноваційного фахівця». Технічне оснащення навчального процесу: наявність електронного навчально-методичного комплексу, наявність відповідного аудиторного фонду із мультимедійним обладнанням, можливість доступу до Інтернет забезпечують можливість запровадження інноваційних технологій.

В інноваційних освітніх перетвореннях особливо високими є вимоги до рівня теоретичної і практичної підготовки майбутнього вчителя. Об'єднання зусиль студента і викладача дає можливість якнайкраще розкрити індивідуальні особливості кожного студента, зацікавити його, досягти взаєморозуміння. Викладачі в ході лекцій і практичних занять використовують електронні носії інформації, що дають можливість створювати наочні уявлення, оперативний доступ до навчальної інформації, а в окремих випадках, індивідуалізацію процесу навчання і диференціацію навчального матеріалу, залежно від пізнавальних можливостей студента.

Невід'ємною і надзвичайно важливою складовою професійного становлення майбутнього вчителя історії є педагогічна практика, яка збільшує самореалізацію майбутніх учителів, передбачає підготовку випускників як фахівців – вчителів історії в загальноосвітніх навчальних закладах, здатних до впровадження традиційних та інноваційних технологій навчання в професійній діяльності, мобілізує особистісний потенціал та виявляє приховані здібності студента. Під час педагогічних практик студенти мають змогу не лише поспостерігати (під час навчальних) за різними формами і методами педагогічної взаємодії, але і спробувати здійснювати таку діяльність самостійно (під час виробничих). Практика дає змогу: оволодіти необхідними знаннями щодо сучасних змін у сфері освіти, умінням і навичками прийняття та пошуку інноваційних шляхів вираженої раціональності у майбутній професійній діяльності вчителя історії. При цьому студент-практикант виступає в різних функціональних позиціях: організатора навчально-виховної діяльності учнів та організатора власної діяльності, зміст якої є для нього особливим предметом усвідомлення, аналізу та оцінки. Під час безпосереднього виконання професійних функцій в школі, майбутні вчителі остаточно визначаються щодо власної моделі інноваційної індивідуальної педагогічної діяльності. Більшість студентів відзначають, що практична складова підготовки в університеті виступає потужним мотивом до подальшого навчання, стимулює усвідомлення себе як педагога, сприяє професійному становленню.

Отже, формування готовності майбутніх вчителів історії до інноваційної діяльності – це перш за все ознайомлення з інноваційними педагогічними технологіями, основними методологічними вимогами та принципами, яким має відповідати будь-яка інноваційна технологія навчання. Майбутньому вчителю історії необхідно бути готовим до здійснення навчання і виховання учнів з урахуванням специфіки історії як навчального предмета, бути здатним вибудувати траєкторію свого духовного і професійного розвитку, пов'язаного з освоєнням і вибором інноваційних методик. Педагогічна практика, з одного боку, виступає як перевірка професійних якостей майбутнього вчителя, з іншого – є найважливішим етапом формування готовності майбутнього вчителя до інноваційної діяльності.

ЛІТЕРАТУРА

- 1.Бережна С. В. Про підготовку майбутніх вчителів історії до інноваційної діяльності. *Актуальні проблеми методики навчання історії, правознавства та суспільствознавчих дисциплін : матеріали IX Міжнар. наук.-практ. конф.* Харків, 2017 р. Харків: ХНПУ, 2017. Вип. 9. С. 7–12.
- 2.Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: навч. посіб. Київ : Академ-видав, 2004. 218 с.
- 3.Інноваційна діяльність педагога: від теорії до успіху. Інформаційно-методичний збірник / Упорядник Г.О. Сиротенко. Полтава: ПОІППО, 2006. 124 с.

4. Наскрізна педагогічна практика: навч.-метод. посіб.: 3-є видання доповнене і перероблене. / за ред. А.А. Сбруєвої. Суми: Вид-во Сумдпу імені А. С. Макаренка, 2019. 335 с.

5. Формування готовності майбутніх вчителів до інноваційної діяльності: теорія і практика: Колективна монографія / Авт. кол.: О.І. Огієнко, Т.Г. Калюжна, Л.О. Мільто, , Ю.Л. Радченко, К.В. Котун. Київ, 2016. 258 с.